

Madde 4 - İstisnalar

4.1. 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (e) bendi

4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (e) bendi 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunla değiştirilmiş olup, Devlet Malzeme Ofisinden yapılacak mal ve hizmet alımları hariç bu bent kapsamında yapılacak mal ve hizmet alımlarına ilişkin esas ve usulleri belirleyen yönetmelik Kamu İhale Kurumu (Kurum) tarafından 24/04/2009 tarihli ve 27209 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. İdarelerin bu bent kapsamında yapacakları mal ve hizmet alımlarını anılan Yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

4.2. 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi

4.2.1. 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunla değiştirilmiş olup, bu bent kapsamında yapılacak alımlar Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Kurumun uygun görüşü alınarak belirlenecek esas ve usullere göre gerçekleştirilecektir.

4.2.2. Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları, anılan kurumlar tarafından hazırlanarak Kurumun uygun görüşü alındıktan sonra yürürlüğe konulacak esas ve usullere göre yürütülecektir.

4.2.3. Finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir veya birden fazla idare tarafından karşılanan ve elde edilen sonuçların bu idare veya idareler tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı araştırma ve geliştirme hizmeti alımları hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımlarına ilişkin esas ve usuller, bakanlıkları tarafından bağlı ve ilgili idareler için ortak olarak, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile bağlı veya ilgili olduğu bir bakanlık bulunmayan idarelerin ise

kendileri tarafından hazırlanmak suretiyle doğrudan Kuruma gönderilerek Kurumun uygun görüşü alındıktan sonra yürürlüğe konulacaktır.

4.2.4. (Değişik: 20/4/2011-27911 R.G./1. md.) [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (f) bendinde belirtilen ulusal araştırma ve geliştirme kurumlarının; ulusal alanda ve münhasıran araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacı ile kanunla kurulan kurumlar ve yükseköğretim kurumları ile bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan kurumlar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

4.3. [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendi

4.3.1. [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendine göre; [aynı Kanunun 2 nci maddesinin](#) birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli (2/1/2009-31/1/2010 tarihleri arasında geçerli olmak üzere) 5.072.080 TL'yi aşmayan mal veya hizmet alımları, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç bu Kanuna tâbi değildir.

4.3.2. Kanunda belirtilen idarelerce, [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendine ilişkin olarak, Kuruma yapılacak istisna başvurularının değerlendirmeye alınabilmesi için söz konusu başvuruların aşağıda belirtilen şekilde yapılması gerekmektedir:

4.3.2.1. [4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin](#) birinci fıkrasının (b) ve (d) bendinde belirtilen kuruluşlar ile enerji, su ulaştırma ve telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren teşebbüs işletme ve şirketler istisna talebinde bulunabileceklerinden, başvuruda bulunacak idarelerin anılan madde kapsamında olduğunu tevsik eden belgeleri (ana statü, ana sözleşme v.b.) taleplerinin ekinde sunmaları gerekmektedir.

4.3.2.2. (4.3.1.) maddesinde belirtilen idarelerin; kuruluşlarına ilişkin mevzuatına dayalı olarak görevleri ve faaliyet alanları da dahil olmak üzere ticari ve sınai faaliyetleri açık şekilde belirtilecektir.

4.3.2.3. İdarelerin söz konusu ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları mal veya hizmet alımları ana başlıklar altında toplanmak suretiyle, **(Değişik ibare: 18/05/2024-32550 R.G./1.md., yürürlük: 01/08/2025)** ilgili e-formlarda belirtilecek, bu formların her sayfası idarelerin yetkili kişileri tarafından imzalanarak onaylanacaktır. Söz konusu talep formları ayrıca Word veya Excel dosyası halinde diskette veya CD ortamında gönderilecektir.

4.3.2.4. Yıllık işletme bütçesi, kapasite raporu gibi yukarıda belirtilen hususları tevsik edici belgelerin de taleplerle birlikte gönderilmesi gerekmektedir.

4.3.2.5. İstisna taleplerinde yer verilecek mal ve hizmetlerin, bu idarelerin ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini kapsamında, makine-teçhizat, ilk madde ve malzeme (ilk madde, yardımcı madde, ana malzeme, diğer işletme malzemesi ve bunlara ilişkin yedekler) ve dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler gibi doğrudan üretim süreci ile ilgili mal alımları ve hizmet alımları ile sınırlı tutulması, ana faaliyetin bizzat kendisi olan nihai mal ve hizmetler için başvuruda bulunulmaması, üretim süreci ile ilgili olmayan ve bu idarelerin dışındaki diğer idarelerce de ihtiyaç duyulan, üretimle dolaylı ilişkilendirilebilecek ve/veya genel nitelikteki mal ve hizmet alımlarına taleplerde yer verilmemesi gerekmektedir.

4.3.2.6. [Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendinde sadece ticari ve sınai faaliyetler çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlere yönelik ihtiyaçların temini için yapılacak mal veya hizmet alımlarına ilişkin istisna hükümleri düzenlendiğinden, Kuruma yapılacak başvurularda yapım işlerine yer verilmemesi gerekmektedir. Bazı başvurularda doğrudan yapım işi için istisna talep edilmemekle

birlikte, yapım işi kapsamında kullanılacak mal kalemleri ile yapım işi için gerekli işçilik/taşeron vb. hizmetlere istisna talep edildiği görülmektedir. İstisna taleplerinde bu tür mal ve hizmet kalemlerine birlikte yer verilmesi halinde; Kanuna aykırı olarak yapım niteliğindeki işlerin de istisna kapsamında gerçekleştirilmesi sonucunu doğuracağından, Kuruma yapılacak başvurularda bu nitelikteki taleplere yer verilmemesi gerekmektedir.

4.3.3. İdarelerin bu bent kapsamında gerçekleştirecekleri ve yıllık planlama yapılabilen (yıl boyunca alınması gereken) mal ve hizmet alımlarına ilişkin değerlendirme, bu mal ve hizmetlerin yıllık toplam yaklaşık maliyeti dikkate alınarak yapılacak ve bu çerçevede söz konusu alımların anılan bent kapsamında yapılıp yapılmayacağına karar verilecektir. Dolayısıyla planlanabilen yıllık ihtiyaçların bu bent kapsamında gerçekleştirmek amacıyla bölünmesi Kanuna açık aykırılık oluşturacaktır.

4.3.4. Yaklaşık maliyeti [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendindeki parasal limitin altında olduğu için anılan Kanuna tabi olmadan yapılan bir mal ve hizmet temininde sözleşme bedeli bu limiti aşarsa işlem iptal edilecek ve yaklaşık maliyet yeniden değerlendirilerek bu değerlendirme sonucunda hesaplanan yeni yaklaşık maliyet tutarına göre istisna kapsamında veya anılan Kanun kapsamında işlem yapılacaktır. Yeniden hesaplanan yaklaşık maliyete göre tekrar istisna kapsamında işlem yapılmış ve yine sözleşme bedeli [Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendindeki parasal limiti aşmışsa işlem tekrar iptal edilecektir.

4.3.5. 4964 sayılı Kanunun, [4734 sayılı Kanuna](#) eklenemeyen [Geçici 1 inci maddesinin](#) ikinci fıkrasında; "... [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendindeki istisna hükmünden yararlanan kuruluşların sözleşme altında yüklenici oldukları yapım işi alımları da on yıl süreyle aynı bentte öngörülen istisna hükümlerine tabidir." hükmü bulunmaktadır. Bu çerçevede;

4.3.5.1. [4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin](#) (g) bendindeki istisna hükmünden yararlanan kuruluşlar, sözleşme altında yüklenicisi oldukları yapım işini

gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan her türlü mal ve hizmet alımları ve söz konusu için bir kısmının alt yükleniciye yaptırılması ile sınırlı olarak 4964 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesindeki hükümden yararlanabileceklerdir.

4.3.5.2. [4734 sayılı Kanun](#) kapsamında bulunan ve anılan maddede belirtilen kuruluşların yüklenici sıfatıyla üstlendikleri yapım işlerine ilişkin yapım işi alımlarından, sadece üstlenilen için ifası için alım yapılmasının anlaşılması gerekmektedir.

4.3.5.3. Anılan kuruluşların; [4735 sayılı Kanun](#) kapsamında sözleşmeye bağlanıp yüklenicisi oldukları yapım işlerinin tutarı, [3 üncü maddenin \(g\)](#) bendinde belirtilen parasal limitin altında olsa bile için tamamının alt yüklenicilere yaptırılması mümkün bulunmamaktadır.

4.3.5.4. Söz konusu kuruluşların sözleşme altında yüklenici oldukları yapım işinin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duydukları yapım işi alımlarının on yıl süreyle aynı bentte öngörülen istisna hükümlerine tabi olduğu dikkate alındığında, bu srenin, 4964 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 15/8/2003 tarihinden itibaren hesaplanması gerekmekte olup, bu çerçevede söz konusu hükme tabi kuruluşlar bakımından; anılan Kanunun yürürlük tarihinden önce yüklenici olarak üstlendikleri yapım işleri için de bu hükmün 15/8/2003 tarihinden itibaren uygulanması gerekmektedir. Kanunda ngrlen on yıllık srenin 15/8/2013 tarihinde sona ereceği dikkate alındığında, bu tarihten önce yüklenici olarak üstlenilen işler bakımından bu hükmün uygulaması belirtilen tarihte sona erecek olup, madde kapsamında yapılacak yapım işi alımlarının, bu tarihten sonrasını da kapsayacak şekilde gerçekleştirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

4.3.5.5. Bu kapsamda gerçekleştirilecek yapım işi alımları, [3 üncü maddenin \(g\)](#) bendinde belirtilen limite tabi olduğundan, iř artışı yoluyla bu limitin aşılması mümkün bulunmamaktadır.

4.3.5.6. Söz konusu alımların, esas sözleşmede yer alan alt yüklenici ile ilgili hükümlerin uygulanmasını engellemeyecek şekilde, söz konusu kuruluşun ilgili

mevzuatında öngörülen alım yöntemleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

4.3.5.7. Söz konusu idarelerce, anılan istisna hükmü çerçevesinde gerçekleştirilecek yapım işi alımlarına ilişkin olarak uygun görüş için Kuruma başvurulmasına gerek bulunmamakta olup, anılan istisna kapsamında yapılacak yapım işi alımlarının sözleşme altında yüklenici oldukları yapım işi alımları ile sınırlı tutulmasındaki sorumluluk idarelere aittir.